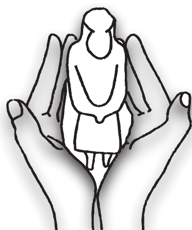
Департамент культури і туризму
Харківської обласної державної адміністрації
ОКЗ «Харківський науково-методичний центр
охорони культурної спадщини»
ОКЗ «Харківський художній музей»
Харківське відділення Національної спілки краєзнавців України
Центр українських студій та краєзнавства імені академіка П. Т. Тронька
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Тези доповідей учасників

XXVIII Міжнародної наукової конференції «Слобожанські читання»

Конференція проходить з нагоди
Міжнародного дня пам'яток і визначних місць,
Дня пам'яток історії та культури,

присвячена 370-річчю міста Харкова
(1654–2024)

18 квітня 2024 р.

м. Харків

УДК 719+908+930.85](477.54/.62)(063)

Публікується за рішенням засідання науково-методичної ради Харківського художнього музею (протокол № 3 від 7 березня 2024 р.).

А16 Тези доповідей учасників XXVIII Міжнародної наукової конференції «Слобожанські читання». – Харків : Курсор, 2024. – 144 с.

ISBN 978-617-8057-10-7

До збірки включені тези доповідей учасників XXVIII Міжнародної наукової конференції «Слобожанські читання», що проходить з нагоди Міжнародного дня пам'яток і визначних місць, Дня пам'яток історії та культури, присвячена 370-річчю міста Харкова (1654–2024).

ISBN 978-617-8057-10-7

національного медичного університету, в яких вона працювала багато років, меморіальна композиція на будинку, у якому вона жила, бронзовий бюст на могилі, погруддя перед Зимовим садом нашої Установи. У 2019 р. Інститут, що носить її ім’я, відсвяткував 100-річчя Академіка, а у 2020 р. – своє 40-річчя.

В усіх своїх вчинках вона була дійсно Великою, в повній протилежності до написання свого прізвища українською. І недарма батьки дали їй ім’я Любов, яке вона з честю виправдовувала. Їй була притаманна любов до країни, рідних місць, батьків, до міста, в якому вона жила, любов до знань, до людей, хворих, студентів, молодих вчених, колег, любов до життя… Вченому, Лікарю, Учителю і Людині з Великої Літери світла пам'ять.

Юлія Олексіївна Уткіна,

завідувачка сектору відділу «Українiка» імені Т. Г. Шевченка Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка

«Непривітаний співець» Яків Щоголів (за матеріалами віртуального проєкту ХДНБ імені В. Г. Короленка)

Науково-просвітницький проєкт «Непривітаний співець» (https://sites.google.com/view/yakiv-shchoholiv) – краєзнавчий ресурс, створений до 200-річчя від дня народження представника українського романтизму та популяризатора історичного минулого українського народу Якова Івановича Щоголева (1823–1898). 2023 рік також був ювілейним для двох його поетичних збірок: «Ворскло» (1883) і «Слобожанщина» (1898).

Ресурс містить фактографічну та бібліографічну інформацію, ілюстративний матеріал, посилання на електронні публікації, оцифровані видання та повні тексти з відкритих інтернет-джерел, проте не претендує на вичерпну повноту. Під час його створення були використані видання з фонду ХДНБ, зокрема літературознавчі розвідки М. Сумцова, М. Зерова, Є. Маланюка, монографії Ю. Регуш «"Спізнілий романтик" Яків Щоголів» та А. Парамонова «История рода Щоголевых».

Перше повне зібрання поезій Я. Щоголева (1919), упорядковане професором Харківського університету М. Сумцовим (вони були знайомі близько 20 років), є цінним джерелом біографічних відомостей, зокрема містить світлини і життєпис поета. За словами вченого, «Щоголів був провінціал

з провінціалів, самотній, сумний, гордий, нікого не признавав вищим від себе, і ніхто його не признавав, писав пізно, підбитий літами і лихом. В залежності від цього не було про нього ніяких спогадів. Оцінювання було роблено мимохідь і часто помилково або з повторенням старих помилок».

Однією з таких неточностей була плутанина щодо дати народження поета, і тривалий час у дослідженнях її просто не вказували. 1824 рік зазначений у працях С. Єфремова «Історія українського письменства» (1911), А. Каспрука «Яків Щоголів. Нарис життя і творчості» (1958), у вступній статті Б. Лепкого до збірки «Вибрані твори» Я. Щоголева (1924) та дописі І. Айзенштока «Літературні й громадські погляди Я. І. Щоголева» (1925). У статті «Таємниця однієї дати» літературознавець Л. Стеценко наводить дату 24 жовтня (за старим стилем) 1823 року, яку вважають достовірною, адже вона була встановлена за результатами досліджень метричних документів.

Проаналізувавши творчість Я. Щоголева (понад 50 років), можна зауважити, що вона не відзначалася постійністю. Поет почав друкуватися на початку 40-х років XIX ст., ще у гімназійні роки. У 1843–1844 роках кілька віршів були надруковані у харківському альманасі «Молодик». 1860 року вийшов друком альманах «Хата», до якого П. Куліш включив і поезії Щоголева «Гречкосій», «Поминки», «Безталаннє», «Безрідні», «Покірна». Наприкінці 1880 – на початку 1890-х років твори поета регулярно з'являються на шпальтах харківських газет і львівських журналів («Зоря»). У 1883 році він видав першу збірку поезій під назвою «Ворскло», у 1898 році другу – «Слобожанщина». 14 грудня 1900 року український письменник, перекладач та етнограф М. Лободовський на шпальтах газети «Южный край» звернувся до її редактора з проханням надрукувати останній неопублікований вірш Я. Щоголева «Ангел смерті».

Сучасники не оминули увагою творчість Я. І. Щоголева. Зокрема про нього писали такі авторитети культурного життя, як М. Сумцов, П. Куліш, С. Русова, Г. Хоткевич. У публікаціях названих дослідників знаходимо позитивні відгуки про творчість і майстерність поета. Український письменник і культурний діяч Г. Хоткевич писав: «Що ж сказати про всю діяльність Якова Івановича Щоголева в усім її обширі? Він був поет, поет цілою своєю душею, всіма своїми почуттями».